

การพัฒนาชุมชนปลอดยาเสพติดโดยหลักพุทธสันติวิธี : กรณีศึกษา
บ้านปากกล้วย ตำบลทุ่งพง อำเภอนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี*
DRUG-FREE COMMUNITY DEVELOPMENT BY THE BUDDHIST
PEACEFUL MEANS: A CASE STUDY OF BAANPAKLUAI,
THUNGPHONG SUB-DISTRICT, NONGCHANG DISTRICT,
UTHAITHANI PROVINCE

นิรันดร์ นิสัยคาน, พระเมธีวัชรบัณฑิต (พรชา ธรรมหาโส)

Nirun Nisaikan, Phra Methiwatcharabandit (Hansa Dhammahaso)

สถานีตำรวจภูธรหนองฉาง

Nong Chang Police Station

Corresponding Author E-mail: Nirun_policeman@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์หลักคือ 1. เพื่อศึกษาบริบท สภาพปัญหา สาเหตุ อุปสรรค การแก้ไขปัญหา ยาเสพติด และหลักการ แนวคิด ทฤษฎีการพัฒนาชุมชนปลอดยาเสพติดตามวิทยาการสมัยใหม่ 2. เพื่อศึกษาหลักพุทธสันติวิธีที่เอื้อต่อการพัฒนาคนและการพัฒนาชุมชนปลอดยาเสพติด 3. เพื่อพัฒนาและนำเสนอกระบวนการพัฒนาชุมชนปลอดยาเสพติดโดยหลักพุทธสันติวิธี บ้านปากกล้วย ตำบลทุ่งพง อำเภอนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ

ผลการวิจัยพบว่า 1. ในปี พ.ศ. 2561-2565 พบว่า ประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไปในชุมชนบ้านปากกล้วย ตรวจพบผู้เสพยาบ้า รวม 25 ราย สาเหตุจาก อยากรมีเงิน หรือฐานะที่ร่ำรวย อุปสรรคในการแก้ปัญหา ได้แก่ กลุ่มผู้ค้ายาเสพติดมีสื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย และขาดการติดตาม ประเมินผลของเจ้าหน้าที่อย่างต่อเนื่อง 2. กระบวนการพัฒนาชุมชนปลอดยาเสพติด โดยใช้หลักบวร โดยดำเนินการตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ ด้วยการขับเคลื่อนชุมชนโดยหลักพรหมวิหาร 4 ดังนี้ 1) เมตตา การค้นหาผู้เสพยาเสพติด 100% 2) กรุณา การบำบัดผู้ติดสารเสพติดซ้ำ ๆ 3) มุทิตา การยกย่องเชิดชู เมื่อผู้เสพยาเสพติดเข้ากระบวนการบำบัดแล้ว 4) อุเบกขา การติดตามช่วยเหลือผู้เสพยาเสพติดไม่ให้กลับไปสู่วังวนของยาเสพติดอีก

คำสำคัญ: การพัฒนาชุมชน; ชุมชนปลอดยาเสพติด; หลักพุทธสันติวิธี

Abstract

The research article had three main objectives; 1. To Study the context, circumstances, causes, and obstacles in solving drug addiction issues and explore contemporary scientific principles and theories of community development towards a drug-free community. 2. To examine the fundamental principles of Buddhist peaceful means that contributed to individual and community development towards a drug-free community 3. To Develop and present a process for community development towards a drug-free community based on the principles of Buddhist peaceful means at Banpakluey, Thungphong Sub-District, Nongchang District, Uthaitani Province. This study employed the qualitative research approach.

The research findings were as follows: 1. In the year 2018-2022, it was found that the population aged 15 years and over in the Ban Pa Kluai community A total of 25 methamphetamine users were detected. The cause was a desire for money or a wealthy status. Obstacles to solving the problem include drug traffickers having modern technological media. and lack of continuous monitoring and evaluation of officials. 2. Drug-free community development process Using the principle of worship It is carried out from upstream, midstream, and downstream by driving the community by the four brahmavihāra principles as follows: 1) Metta, finding 100% drug traffickers. 2) Karuna, treating people with repeated drug addiction. 3) Muthita, giving praise and honor. When the drug addict has entered the treatment process, 4) Equanimity, following up to help the drug addict not to return to the drug cycle again.

Keywords: Development Community; Drug-free Community; The Buddhist Peaceful Means

บทนำ

ปัจจุบันประเทศไทยยังคงเผชิญกับปัญหายาเสพติดอย่างต่อเนื่องและยังไม่ลดระดับความรุนแรงลง เนื่องจากประเทศไทยอยู่ใกล้แหล่งผลิตยาเสพติดในพื้นที่สามเหลี่ยมทองคำ ในช่วงหลายปีที่ผ่านมา กลุ่มขบวนการค้ายาเสพติดยังมีการลักลอบนำยาเสพติดจำนวนมากเข้ามายังประเทศไทยอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้มีการจับกุมยาเสพติดได้เป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะยาเสพติดประเภทสารสังเคราะห์ (ยาบ้าและไอซ์) ซึ่งกระบวนการผลิตสารเสพติดประเภทนี้มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเนื่องจากการใช้เครื่องมือระดับอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ที่ดำเนินการโดยองค์กร

อาชญากรรมข้ามชาติ และการลักลอบนำสารตั้งต้นเข้ามาจากประเทศจีน ซึ่งมีมูลค่าสูงถึง 73,700 ล้านดอลลาร์สหรัฐ (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2565)

จากสถานการณ์ในช่วงแรกของการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ตลาดการค้ายาเสพติดมีการหยุดชะงักลง แต่หลังจากนั้นขบวนการค้ายาเสพติดได้มีการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์อย่างรวดเร็ว โดยในปี พ.ศ. 2564 พบว่าการค้ายาเสพติดยังคงดำเนินต่อไปและมีแนวโน้มที่เพิ่มมากขึ้น เกิดรูปแบบใหม่ ๆ ของการค้ายาเสพติด มีการใช้เส้นทางเดินเรือในหลายพื้นที่ของภูมิภาคต่าง ๆ ทั้งในทวีปยุโรป ลาตินอเมริกา แอฟริกาเหนือ และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในการลำเลียงยาเสพติด อันเนื่องมาจากการปิดพรมแดนของประเทศต่าง ๆ ในหลายประเทศ (พระครูโอภาสสนทกิตติ์ (ศักดา โอภาโส), 2565) มีการขนส่งจำนวนมากขึ้นผ่านบริการขนส่ง Delivery ไปรษณีย์และเอกชน และมีการใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ ในการค้ายาเสพติด เช่น Line Twitter Facebook Instagram ซึ่งส่งผลให้มีผู้เสพรายใหม่เข้าสู่วงจรยาเสพติดมากขึ้นถึงร้อยละ 70.34 ไม่นับรวมผู้เสพจำนวนมากที่ยังไม่เข้าสู่ระบบการบำบัดรักษา หลบซ่อนไม่แสดงตัว จนเกิดภาวะการฉีกขาด ซึ่งส่งผลกระทบต่ออาการทางจิตเวชจากยาเสพติด (บุญสกรรัตน์ หงสกุล และคณะ, 2561).

ในปัจจุบันมีประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. 2564 ได้ยกเลิกพระราชบัญญัติยาเสพติดทั้งหมด และมาตรการแก้ไขปัญหายาเสพติดต้องมีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติของรัฐบาลตามแผนปฏิรูปประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและความมั่นคงแห่งชาติ การดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหายาเสพติดโดยมีเครือข่ายของผู้นำท้องถิ่น กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงมหาดไทยและพระภิกษุสงฆ์ (สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, 2566) โดยมีการนำปัญหาทั้งหมดมาบูรณาการเพื่อแก้ไขปัญหายาเสพติด ด้วยการดูแลและให้ความสำคัญกับผู้เสพยาเสพติดในชุมชนเป็นหลักเพื่อให้เข้าใจถึงการบำบัดรักษาและลดผลกระทบจากการเสพยาเสพติด โดยมีการคัดกรองผู้เสพผู้ติดยาเสพติดในชุมชน การให้ชุมชนเข้ามามีบทบาทในการรักษาบำบัดคนในชุมชนของตนเอง พัฒนาคนในชุมชนให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตและให้มีการอยู่ร่วมกันในสังคม ชุมชนได้อย่างปกติสุข (พระครูสิทธิวิชิตโสภิต (ประสิทธิ์ สมมาบุญโญ), 2565)

ในการวิเคราะห์สถานการณ์ผู้เสพยาเสพติดในปี พ.ศ. 2561-2565 ที่ผ่านมา พบว่าประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไปในชุมชนบ้านปากกล้วย หมู่ 7 ตำบลทุ่งพง อำเภอหนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี มีการตรวจพบสารเสพติด (ยาบ้า) รวมทั้งสิ้น 25 ราย ซึ่งสาเหตุส่วนใหญ่เกิดจากความอยากมีเงิน มีทรัพย์สิน หรือฐานะที่ร่ำรวย โดยอุปสรรคในการแก้ปัญหา ได้แก่ กลุ่มผู้ค้ายาเสพติดมีสื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย ไม่ได้ได้รับความร่วมมือจากชาวบ้าน และขาดการติดตามประเมินผลของเจ้าหน้าที่อย่างต่อเนื่อง (ภูฟ้าเรสท์โฮม, 2566)

จากความเป็นมาและปัญหาดังกล่าวข้างต้น รวมทั้งจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ยังไม่ปรากฏว่ามีผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชนปลอดยาเสพติดโดยหลักพุทธสันติวิธี และยังไม่มีผู้ใดที่ทำวิจัยในเรื่องดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำการศึกษาวิจัยเรื่อง

การพัฒนาชุมชนปลอดภัยเสถียรโดยหลักพุทธสันติวิธี กรณีศึกษาบ้านปากกล้วย ตำบลทุ่งพง อำเภอนองช้าง จังหวัดอุทัยธานี เพื่อให้ทราบบริบท สภาพปัญหา สาเหตุ อุปสรรค การแก้ไขปัญหา ยาเสพติดในสังคมไทยปัจจุบัน และแนวทางการพัฒนาชุมชนปลอดภัยเสถียรโดยหลักพุทธสันติวิธีเป็นอย่างไร มีหลักพุทธสันติวิธีใดบ้างที่เหมาะสมต่อกระบวนการการพัฒนาชุมชนปลอดภัยเสถียร และสร้างความเข้มแข็งอย่างยั่งยืนให้กับชุมชนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาบริบท สภาพปัญหา สาเหตุ อุปสรรค การแก้ไขปัญหา ยาเสพติดในชุมชนบ้านปากกล้วย ตำบลทุ่งพง อำเภอนองช้าง จังหวัดอุทัยธานี และหลักการ แนวคิด ทฤษฎีการพัฒนาชุมชนปลอดภัยเสถียรตามวิทยาการสมัยใหม่
2. เพื่อศึกษาหลักพุทธสันติวิธีที่เอื้อต่อการพัฒนาคนและการพัฒนาชุมชนปลอดภัยเสถียร
3. เพื่อพัฒนาและนำเสนอกระบวนการพัฒนาชุมชนปลอดภัยเสถียรโดยหลักพุทธสันติวิธี บ้านปากกล้วย ตำบลทุ่งพง อำเภอนองช้าง จังหวัดอุทัยธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบของการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) สัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลหลัก

ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน 7 ท่าน ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 2 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญด้านยาเสพติด จำนวน 5 ท่าน โดยผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์ที่มีข้อความที่เกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนปลอดภัยเสถียรโดยหลักพุทธสันติวิธี การสนทนากลุ่มกับผู้ร่วมการสนทนากลุ่ม จำนวน 5 ท่าน ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านพระพุทธศาสนา 2 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญด้านยาเสพติด 3 ท่าน เพื่อให้ความคิดเห็นแนวทางการพัฒนาชุมชนปลอดภัยเสถียรโดยหลักพุทธสันติวิธีให้มีความสมบูรณ์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์เป็นคำถามปลายเปิดแบบไม่มีโครงสร้าง ด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บรวบรวมข้อมูลจากการลงพื้นที่ หมู่ที่ 7 บ้านปากกล้วย ตำบลทุ่งพง อำเภอนองช้าง จังหวัดอุทัยธานี ด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลจากการลงพื้นที่ภาคสนาม (Fieldwork) หมู่ที่ 7 บ้านปากกล้วย ตำบลทุ่งพง อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ จากนั้นวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยใช้วิธีการบรรยายเชิงพรรณนา และวิเคราะห์ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

ผลการวิจัย

1. จากการวิเคราะห์สถานการณ์ในปี พ.ศ. 2561-2565 ที่ผ่านมา พบว่า ประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไปในชุมชนบ้านปากกล้วย หมู่ 7 ตำบลทุ่งพง อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ มีการตรวจพบสารเสพติด (ยาบ้า) รวมทั้งสิ้น 25 ราย สาเหตุส่วนใหญ่เกิดจาก อายากมีเงิน ทรัพย์สินหรือฐานะที่ร่ำรวย โดยอุปสรรคในการแก้ปัญหายาเสพติด ได้แก่ กลุ่มผู้ค้ายาเสพติดมีสื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย ไม่ได้รับความร่วมมือจากชาวบ้าน และขาดการติดตามประเมินผลของเจ้าหน้าที่อย่างต่อเนื่อง จากการลงพื้นที่พัฒนาชุมชนปลอดยาเสพติด ในปี พ.ศ. 2566 ไม่พบผู้เสพยาเสพติดในชุมชน ซึ่งเกิดจากการพัฒนาชุมชนปลอดยาเสพติด 4 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การค้นหาผู้เสพยาเสพติดในชุมชนโดยผู้รับผิดชอบ 2) การคัดกรองผู้มีปัญหาการเสพยาเสพติดในชุมชน 3) การบำบัดฟื้นฟู และลดอันตรายจากยาเสพติดในชุมชน และ 4) การติดตามดูแลช่วยเหลือโดยกระบวนการชุมชน

2. หลักพุทธสันติวิธีที่เอื้อต่อการพัฒนาคนและการพัฒนาชุมชนปลอดยาเสพติด ได้แก่ พรหมวิหาร 4 คือ เมตตา กรุณา มุทิตา และอุเบกขา พรหมวิหาร 4 เป็นหลักธรรมประจำใจเพื่อให้ตนดำรงชีวิตได้อย่างประเสริฐและบริสุทธิ์เอกเช่นพรหม เป็นแนวธรรมปฏิบัติของผู้ที่ปกครอง และการอยู่ร่วมกับผู้อื่น เมตตา คือ ความรักใคร่ปรารถนาดีอยากให้เขามีความสุขมีจิตอันแผ่ไมตรีและคิดทำประโยชน์แก่มนุษย์สัตว์ทั่วหน้า (Metta Loving-Kindness Friendliness Goodwill) กรุณา คือ ความสงสาร คิดช่วยให้พ้นทุกข์ ใฝ่ใจในอันจะปลดเปลื้องบำบัดความทุกข์ยากเดือดร้อนของปวงสัตว์ (Karuna Compassion) มุทิตา คือ ความยินดี ในเมื่อผู้อื่นอยู่ดีมีสุข มีจิตผ่องใสบันเทิง ประกอบด้วยอาการแช่มชื่นเบิกบานอยู่เสมอต่อสัตว์ทั้งหลายผู้ดำรงในปกติสุข พลอยยินดีด้วยเมื่อเขาได้ดีมีสุข เจริญอกงามยิ่งขึ้นไป (Mudita Sympathetic Joy Altruistic Joy) อุเบกขา คือ ความวางใจเป็นกลาง อันจะให้ดำรงอยู่ในธรรมตามทีพิจารณาเห็นด้วยปัญญา คือมีจิตเรียบตรงเที่ยงธรรมดุจตาชั่ง ไม่เอนเอียงด้วยรักและชัง พิจารณาเห็นกรรมที่สัตว์ทั้งหลายกระทำแล้ว อันควรได้รับผลดีหรือชั่ว สมควรแก่เหตุอันตนประกอบ พร้อมทั้งจะวินิจฉัยและปฏิบัติไปตามธรรม รวมทั้งรู้จักวางเฉยสงบใจมองดู ในเมื่อไม่มีกิจที่ควรทำ เพราะเขารับผิดชอบตนได้ดีแล้ว เขาสมควรรับผิดชอบตนเอง หรือเขาควรได้รับผลอันสมกับมารับผิดชอบของตน (Upekkha Equanimity Neutrality Poise) (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), 2558)

3. การพัฒนาชุมชนปลอดภัยาเสพติด มี 4 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การค้นหาผู้เข้ายาเสพติดในชุมชนโดยผู้รับผิดชอบ 2) การคัดกรองผู้มีปัญหาการเข้ายาเสพติดในชุมชน 3) การบำบัดฟื้นฟูและลดอันตรายจากยาเสพติดในชุมชน และ 4) การติดตามดูแลช่วยเหลือ โดยกระบวนการชุมชน

3.1 ผลจากการศึกษาพบว่า การพัฒนาชุมชนบ้านปากกล้วยปลอดภัยาเสพติดโดยหลักพุทธสันติวิธี พบว่า กระบวนการพัฒนาชุมชนปลอดภัยาเสพติด เป็นการเคลื่อนไหวของผู้คนในชุมชนเล็ก ๆ มารวมตัวกันเพื่อบริหารเกี่ยวกับความต้องการของชุมชน วางแผนและดำเนินการพัฒนาชุมชนร่วมกัน ด้วยกระบวนการฝึกกำลังระหว่างคนในชุมชนกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ และทุกภาคส่วนในสังคมเข้ามามีส่วนร่วม โดยใช้หลักบรรพชิตประกอบด้วย บ้าน วัด โรงเรียนราชการ โดยการดำเนินการตั้งแต่ 1) ต้นน้ำ ด้วยการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับทุกครอบครัวในชุมชนกลุ่มเปราะบางต่าง ๆ การดูแลเด็กที่มีปัญหาให้เด็กเกิดการพัฒนาตนเอง โดยไม่มุ่งหวังพ่อแม่เพียงอย่างเดียว 2) กลางน้ำ ด้วยการป้องกันและปราบปรามบำบัดฟื้นฟู โดยการมีส่วนร่วมของทหาร ตำรวจ ฝ่ายปกครอง และส่วนราชการอื่น ๆ 3) ปลายน้ำ ด้วยการคืนคนดีสู่สังคมด้วยการสร้างอาชีพ สร้างรายได้ ทั้งนี้ด้วยการขับเคลื่อนชุมชนโดยหลักพรหมวิหาร 4 ได้แก่ 1) เมตตา การค้นหาผู้เสพยาหรือผู้ค้ายาเสพติด 100 % 2) กรุณา การอบรมบำบัดฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดซ้ำ ๆ 3) มุทิตา การยกย่องเชิดชู เมื่อผู้เสพยาเสพติดเข้ากระบวนการบำบัดแล้ว สามารถเปลี่ยนแปลงตนเองได้จริง 4) อุเบกขา การติดตามช่วยเหลือผู้เสพยาเสพติดไม่ให้กลับไปสู่วังวนของยาเสพติด ซึ่งก่อให้เกิดเป็นพลังบรรพชิตที่เข้มแข็ง บุคคลอยู่เย็น ครอบครัวเป็นสุข ชุมชนยั่งยืน และสังคมสันติสุข

อภิปรายผลการวิจัย

หลักพุทธสันติวิธีที่เอื้อต่อการพัฒนาคนและการพัฒนาชุมชนปลอดภัยาเสพติด ได้แก่ หลักพรหมวิหาร 4 ซึ่งสามารถนำมาปรับใช้ในทุกขั้นตอนของกระบวนการพัฒนาชุมชนปลอดภัยาเสพติด สอดคล้องกับพินิจ ทองเทียะ (2563) ดังนี้ 1) เมตตา การให้ความรู้ ให้คำปรึกษา แนะนำ และให้กำลังใจ คิดช่วยเหลือให้พ้นจากความทุกข์จากภัยยาเสพติด การให้โอกาสผู้เสพยาเสพติดด้วยจิตใจที่มีความปรารถนาดีต่อกัน การเล็งเห็นความสำคัญและคุณค่าของทุกคน มีความปรารถนาให้ทุกคนมีความสุข ด้วยการให้โอกาสและดูแลช่วยเหลือผู้เสพยาเสพติดอย่างจริงจัง 2) กรุณา การรณรงค์ ประชาสัมพันธ์ให้ความรู้เกี่ยวกับโทษพิษภัยของยาเสพติด แนวทางป้องกันตนเอง และกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดผ่านช่องทางต่าง ๆ เช่น เสียงตามสาย บอร์ดประชาสัมพันธ์ และสื่อบุคคลมีการสังเกตพฤติกรรมสอดส่องดูแลไม่ให้เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด ให้ความช่วยเหลือ ให้กำลังใจแก่คนที่มีปัญหาให้พ้นจากความทุกข์ความเดือดร้อนจากปัญหาชีวิตและปัญหาเสพติดแบบเป็นองค์รวม การจัดกิจกรรมสานสัมพันธ์เพื่อนช่วยเพื่อน ด้วยจิตใจที่คิดช่วยเหลือให้พ้นทุกข์ 3) มุทิตา การให้โอกาสในการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดียิ่งขึ้น

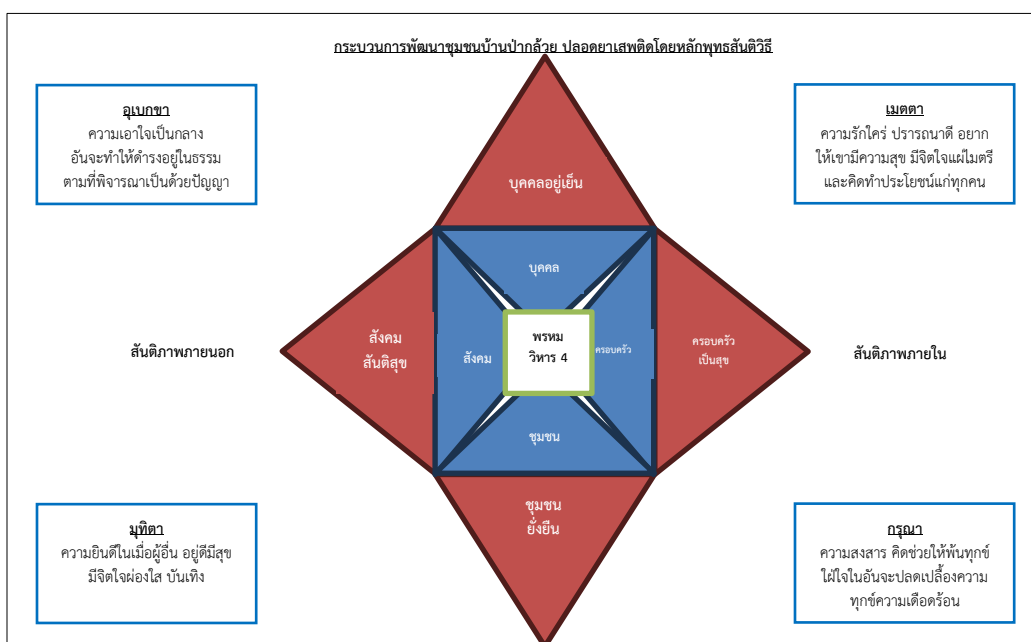
ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และสภาพแวดล้อม พลอยยินดีสนับสนุนการกลับตัวเป็นคนดี ส่งเสริมการฝึกทักษะอาชีพ การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ เช่น ส่งเสริมการเล่นกีฬานันทนาการ ทำบุญใส่บาตร รักษาศีล ปฏิบัติธรรม ซึ่งเป็นการช่วยให้ทุกคนเกิดความพึงพอใจในชีวิตของตนเอง เห็นคุณค่าในตัวเองมีที่ยืนในสังคม ไม่หวนกลับไปเสพยาเสพติดอีก ส่งผลให้ทุกคนในสังคมอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข 4) อุเบกขา การทำดีต่อทุกคนอย่างเสมอต้นเสมอปลาย มีเหตุผลและเป็นกลาง กระบวนการพัฒนาชุมชนปลอดยาเสพติด โดยใช้หลักบวร ประกอบด้วย บ้าน วัด โรงเรียนราชการ สอดคล้องกับนิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ (2566) กล่าวว่า การพัฒนาชุมชนหมายถึง การพัฒนาความรู้ความสามารถของประชาชน เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นในการช่วยตนเอง เพื่อนบ้าน และชุมชนให้มีมาตรฐานความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น โดยการร่วมมือระหว่างประชาชนกับรัฐบาล เป็นวิธีการที่นำเอาบริการของรัฐบาลผนวกเข้ากับความต้องการของประชาชน เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดีขึ้น และสอดคล้องกับพระครูพินิตปรียัติกิจ (สมบัติ วรรณโม) และคณะ (2561) ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการแก้ไขปัญหาการติดยาเสพติดในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 2 พบว่า รูปแบบการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการแก้ไขปัญหาการติดยาเสพติดในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 2 มี 5 รูปแบบ คือ รูปแบบที่หนึ่ง ร่วมคิดพระสงฆ์เข้าไปมีส่วนร่วมใน 4 ขั้นตอน กล่าวคือ ขั้นระบุปัญหา ได้แก่ การแพร่ระบาดของยาเสพติดในกลุ่มพระสงฆ์ และเยาวชน ขึ้นหาสาเหตุ ได้แก่ สาเหตุจากตัวพระสงฆ์เองจากกลุ่มฆราวาสที่เกี่ยวข้องขึ้นหาวิธีแก้ ได้แก่ แนวคิดกำแพง 7 ชั้น ได้แก่ จัดทำเป็นนโยบายคณะสงฆ์และให้ความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รูปแบบที่สองร่วมตัดสินใจพระสงฆ์เข้าไปมีส่วนร่วมใน 4 ขั้นตอน กล่าวคือ ขั้นระบุปัญหา ได้แก่ พระวินยาธิการขาดความรู้ในการแก้ปัญหายาเสพติด ขึ้นหาสาเหตุ ได้แก่ ไม่มีหลักสูตรอบรม ไม่มีอำนาจหน้าที่ มีอคติ 4 ขึ้นหาวิธีแก้ ได้แก่ จัดอบรมถวายความรู้ เพิ่มอำนาจหน้าที่ให้พระวินยาธิการ ขึ้นปฏิบัติการ ได้แก่ หลักสูตรถวายความรู้พระวินยาธิการเพื่อเป็นผู้นำแนวทางวัดสีขาวสู่การปฏิบัติ รูปแบบที่สาม ร่วมทำพระสงฆ์เข้าไปมีส่วนร่วมใน 4 ขั้นตอน กล่าวคือ ขั้นระบุปัญหา ได้แก่ ขาดกิจกรรมที่เป็นประโยชน์แก่พระสงฆ์ พระสงฆ์มีเงิน

การพัฒนาชุมชนปลอดยาเสพติด เป็นการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยคนในชุมชนด้วยการใช้พลังชุมชน ให้มีส่วนร่วมกับหน่วยงานภาครัฐในพื้นที่ ดำเนินการแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยการทำอย่างเป็นกระบวนการ เป็นระบบและต่อเนื่องประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้

- 1) การค้นหาผู้ติดยาเสพติดในชุมชนโดยผู้รับผิดชอบ เช่น เจ้าหน้าที่ตำรวจ ฝ่ายปกครอง ผู้นำชุมชน และจิตอาสาเสพติดในชุมชนบ้านปากกล้วย
- 2) การคัดกรองผู้มีปัญหาการติดยาเสพติดในชุมชน โดยเจ้าหน้าที่ตำรวจ ฝ่ายปกครอง ผู้นำชุมชน และเจ้าหน้าที่สาธารณสุข
- 3) การบำบัดฟื้นฟู และลดอันตรายจากยาเสพติดในชุมชน เช่น การทำกิจกรรมออกกำลังกาย การทำบุญ สวดมนต์ ฟังธรรม หรือปฏิบัติธรรมร่วมกัน
- 4) การติดตามดูแลช่วยเหลือ โดยกระบวนการชุมชน และจิตอาสาเสพติด ซึ่งทั้ง 4 ขั้นตอนนี้เป็นเพียงแนวทางที่ชุมชน

สามารถนำไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับสภาพชุมชนตัวเอง ซึ่งไม่จำเป็นต้องเรียงลำดับตามขั้นตอน เพื่อหยุดยั้งและลดระดับการขยายตัวของปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติด ให้อยู่ในระดับที่ควบคุมได้ และไม่สร้างความเดือดร้อนแก่ชุมชน ดังนั้นทุกภาคส่วนของสังคม ทั้งภาครัฐและเอกชน ต้องช่วยกันก่อนที่จะผลกระทบจากปัญหายาเสพติดจะมาถึงครอบครัวเรา ไม่ใช่ปล่อยให้ เป็นหน้าที่ของภาครัฐแต่เพียงฝ่ายเดียว

องค์ความรู้จากการวิจัย

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ภาครัฐควรมีการกำหนดนโยบายและการป้องกันปัญหายาเสพติดแบบบูรณาการทั้ง ภาครัฐและเอกชน
2. รัฐบาลควรมีการทบทวนกฎหมายยกเลิกกัญชาเป็นยาเสพติด

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. การนำกระบวนการพัฒนาชุมชนปลอดยาเสพติดโดยหลักพุทธสันติวิธี ไปใช้กับ หมู่บ้าน หรือชุมชนอื่น ๆ เพื่อให้เกิดความละอายเกรงกลัวต่อบาปที่เกิดผลกระทบจากยาเสพติด ที่ให้โทษทั้งต่อตนเองและผู้อื่น

2. ภาครัฐและเครือข่ายทางสังคมนำผลการวิจัยไปปรับเป็นแผนเร่งด่วนในปฏิบัติให้เกิดความรวดเร็วต่อการแก้ไขปัญหาให้ทันต่อสถานการณ์

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาเกี่ยวกับการจัดการปัญหาเสพติดในชุมชนโดยใช้หลักศาสนาต่าง ๆ เช่น ศาสนาอิสลาม และศาสนาคริสต์ เป็นต้น เพื่อให้ก้าวทันโลกในยุคการสื่อสารดิจิทัล (Digital Communication) และควรบูรณาการหน่วยงานร่วมทำวิจัยโดยดึงภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในกระบวนการวิจัยให้มากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์. (2566). แผนปฏิบัติราชการรายปี พ.ศ. 2566 ของกรมการพัฒนาชุมชน. กรุงเทพฯ: กรมการพัฒนาชุมชน.
- บุญสกรรัตน์ หงสกุล และคณะ. (2561). กระบวนการจัดการเพื่อคุ้มครองสิทธิและป้องกันการกระทำ ความรุนแรงต่อเด็กและสตรีในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 7(3), 193-205.
- พระครูพินิตปริยัติกิจ (สมบัติ วรรณโม) และคณะ. (2561). รูปแบบการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการแก้ไขปัญหาการติดยาเสพติดในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 2. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 7(3), 1-14.
- พระครูสิทธิวิชิตโสภิต (ประสิทธิ์ สมมาปัญญา). (2565). การศึกษานโยบายของพรรคการเมืองในการหาเสียงเลือกตั้ง พ.ศ.2566 กับนโยบายเชิงพุทธที่ประชาชนไทยคาดหวัง. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 12(3), 486-500.
- พระครูโอภาสสนทนทิตต์ (ศักดิ์ โอภาโส). (2565). ทางออกการป้องกันและการปราบปรามทุจริตในสังคมไทย. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 12(1), 114-122.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต). (2558). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม* (พิมพ์ครั้งที่ 31). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แพรวแอนด โทม จำกัด.
- พิศมัย ทองเที่ยง. (2563). หลักการให้โอกาสผู้เสพผู้ติดยาเสพติดคืนคนดีสู่สังคมในสถานประกอบการด้วยพรหมวิหาร-สังคหวัตถุ 4. *วารสาร Mahidol R2R e-Journal*, 7(2), 11-29.
- ภูฟ้าเรสท์โฮม. (2566). ปัญหาเสพติดในไทย และแนวทางการแก้ไข ปี 2566. สืบค้น 24 ตุลาคม 2565, จาก <https://www.phufaresthome.com/blog/drugs-problem-in-thailand-2566/>
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. (2565). *รายงานผลการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดประจำปี งบประมาณ พ.ศ. 2564*. กรุงเทพฯ: กระทรวงยุติธรรม.

สำนักงานราชบัณฑิตยสภา. (2566). ยาเสพติด. สืบค้น 30 มกราคม 2566, จาก
<https://www.egacy.orst.go.th>

